

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Virtutibus Moralibus, De Justitia Et Jure Et De
Contractibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDCCXXXIII.

VD18 90392159

Q. 3. Quænam sunt observanda circa locationem operatum & famulorum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40993

ta: ita par est, ut locator percipiat pensionem quando conductor non potuit uti re conductâ, ob causam ex parte sua proveniente.

5. Tenetur rem conductam non dimittere antè terminum constitutum: alioqui tenetur solvere integram pensionem, perinde, ac si eâ re usus esset, nisi ejus usus impediatur ob causam non proveniente ex parte sua: quia tenetur servare contractum, l. 53. ff. *Locat.* Porro nisi aliter conventum sit, conductori licet rem sibi locatam locare alteri, æquè idoneo, qui primo conductori tenebitur pensionem solvere, & hic primo locatori, l. 6. *Cod. de locat.*

6. Rem locatam completo locationis tempore restituere locatori: nam non habet jus eam diutiùs detinendi; aliàs tenetur de damno.

Not. Licèt rei locatæ periculum maneat penes Dominum, tamen ex l. 23. ff. *de reg. jur.* potest apponi pactum, ut conductor præstet casus fortuitos, & in se suscipiat periculum omne rei locatæ. Sed hoc onus imminutione pretii compensari debet: alioqui esset inæqualitas, ideóque injustitia.

Q. 3. *Quænam sunt observanda circa locationem operariorum, & famulorum?*

Resp. *Ex communi sententia Doctorum ista.*
I. Ju-

1. Justum stipendium locationis operæ famulorum, ancillarum, & operariorum censetur illud, quod illis communiter in illis locis dari solet. Nam petitur à communi æstimatione: pretium quippe operarum, & obsequiorum perinde ac rerum venalium potest habere latitudinem summi, mediæ, & infimi, quando non est lege taxatum. Quare si quis exigat stipendium majus summo, vel solvat minus infimo, peccat contra justitiam, & tenetur ad restitutionem, perinde ac vendens supra summum, vel emens infra infimum: nam tunc tollitur justitia inter pretium, & operam. Item stipendium censetur justum, quando multi alii reperiuntur, qui libenter talem operam, tale munus, tale obsequium pro tali stipendio sunt præstituri: nam illud pretium communi æstimatione justum censetur, quod non solet tanquam insufficiens recusari, aut quod uno recusante statim admittitur ab alio.

2. Si nulla facta sit pactio, & pretium relinquitur arbitrio conductoris, hic tenetur dare infimum saltem mercedis justæ pretium: nam talis conductio est quædam emptio obsequiorum, quæ semper exigit pretium justum: & quamvis alter nullum pretium determinarit, non intendit tamen totum obsequium, vel ejus partem gratis præstare; sed mens ejus est, ut solvat conductor, quod justum esse judicaverit secundum communem æstimationem.

3. Si famulus, vel operarius se ultrà obtulerit

lerit Domino, & hic illius operâ non egeat, sed solum ex charitate ad preces ejus eum conducatur; tunc tenetur ei dare alimenta; & si ejus opera conductori afferat utilitatem, quâ pluris ei valeat, quàm alimenta, tenetur præter alimenta dare pretium æquale valori utilitatis inde perceptæ. Nam alter non intendit operam suam donare, sed vendere justo pretio, non ex mera voluntate, sed ex æquitate constituendo; & Jure naturali *dignus est operarius mercede suâ*, Luc. 10. Quare cum opera pluris valeat conductori, quàm alimenta, compensari debet ex justitia juxta hanc valorem. In tali autem casu opera æstimari debet ex utilitate quam conductor ex eâ percipit, nam in talibus circumstantiis secundum communem æstimationem non plus valet.

4. Si operarius, vel artifex convenerit de pretio minore quàm valeat ejus opera, vel opus, falsò putans opus, v. g. ædificium minore tempore, & labore, vel sumptu egere; tenetur conductor supplere defectum justii pretii, etiam si læsio fuerit intra dimidium justii pretii: quia alioqui esset inæqualitas inter pretium, & operam, vel opus, ideòque injustitia. Neque enim spontè, ac scienter, sed ex ignorantia consensit in pretium justo minus, nec spontè donat id, quod deest. Præterea qui emit aliquid pretio proposito, sed inæquali tenetur complere pretium saltem infimum, ut tollatur inæqualitas.

5. Si

§. Si conductor non possit operâ alterius conductâ uti, ob impedimentum, quod non proveniat ex parte operarii, tenetur totam mercedem pactam ei solvere, perinde ac si operas suas impendisset, l. 38. ff. locati ibi: *Qui operas suas locavit, totius temporis mercedem accipere debet, si per eum non stetit, quò minus operas præstaret.* Nam fidem contractûs impleri æquum est; & locator habet jus, ut non patiatur damnum, ob causam non provenientem ex parte sua, sed si operarius ex opera sua alibi impensa aliquid lucratus fuerit, conductor potest tantundem detrahere de pretio conductionis, vel nihil dare si tantundem lucratus fuerit, ex l. 19. ff. locati. quia locator nullum damnum sustinuit, & opera illa ratione conductionis erat conductori debita. Si verò locator operam conductam non præstet, ob impedimentum ex sua parte proveniens, licet sine sua culpa, non debetur illi merces, & accepta restitui debet, ex l. 38. cit. Nam conductor non se obligavit ad dandum pretium pro opera, quæ præstari nequeat ob causam provenientem ex parte locatoris. Imò ipse tenebitur ad interesse conductoris, si operam toto tempore non impenderit: quia est causa injusta damni, cum hoc oriatur ex non servato culpabiliter contractu, qui ex justitia impleri debebat.

6. Benè laborantibus justum stipendium statim solvi debet, nam habent jus statim accipi-

cipiendi post operam præstitam. *Quicumque sibi aliquid operatus fueris, statim ei mercedem restitue. Tob. 4.* Si verò non benè laboraverint, peccant contra justitiam, nec debetur illis stipendium, nisi pro æstimatione laboris: quare si integrum receperint tenentur vel supplere defectum laboris, vel restituere excessum stipendii, cùm ad eum ius non habeant, imò & compensare conductori damnum, & lucrum cessans: nam fuerunt causa illius iniusta, cùm tenerentur ex conventionem diligenter laborare.

CAPUT VII.

De Censu, Emphyteusi, & Feudo.

Q. 1. *Quid, & quotuplex est Census?*

Resp. **Q** Censu alius est reservativus, & alius consignativus. Censu reservativus sumptus pro contractu, est ille, quo quis in alterum transfert rei suæ dominium directum, & utile, reservato sibi jure pensionis annuæ super eadem re. Hunc licitum esse patet, nam sicut quis potest rem suam tradere, vel non tradere, ita & tradere reservato sibi jure pensionis.

Censu consignativus sumptus pro contractu, est contractus, quo emitur, & venditur jus percipiendi pensionem annuam ex re, vel persona alterius, vel utraque. Sæpè sumitur pro